

Sygn. akt VII Pa 25/19

WYROK W IMIENIU RZECZYPOSPOLITEJ POLSKIEJ

Dnia 19 czerwca 2019 r.

Sąd Okręgowy w Krakowie VII Wydział Pracy i Ubezpieczeń Społecznych

w składzie następującym:

Przewodniczący: SSO Katarzyna Gajewska (spr.)

Sędziowie: SSO Izabela Gruszkowska

SSO Stefania Zdunek-Waliczek

Protokolant st. sekr. sądowy Wioletta Bugajska

po rozpoznaniu w dniu 6 czerwca 2019 r. w Krakowie na rozprawie

sprawy z powództwa T. L.

przeciwko Izbie Administracji Skarbowej w K.

o przywrócenie do pracy

na skutek apelacji strony pozwanej

od wyroku Sądu Rejonowego dla Krakowa-Nowej Huty w Krakowie IV Wydziału Pracy i Ubezpieczeń Społecznych z 9 listopada 2018 r. sygn. akt IV P 1049/17/N

oddala apelację.

Stefania Zdunek-Waliczek Katarzyna Gajewska Izabela Gruszkowska

Sygn. akt VII Pa 25/19

UZASADNIENIE

Wyrokiem z 9 listopada 2018 r. Sąd Rejonowy dla Krakowa-Nowej Huty w Krakowie IV Wydział Pracy i Ubezpieczeń Społecznych w sprawie z powództwa T. L. przeciwko Izbie Administracji Skarbowej w K. o przywrócenie do pracy przywrócił powoda T. L. do pracy w pozwanej Izbie Administracji Skarbowej w K. na poprzednich warunkach.

Rozstrzygnięcie to zapadło w następujących okolicznościach faktycznych:

Do 1 marca 2017 r. powód pracował w Urzędzie Skarbowym K. (...) (...) (...) (...) na stanowisku starszego komisarza skarbowego, a od 1 marca 2017 r. w Referacie (...)

W oświadczeniu lustracyjnym z dnia 29 marca 2017 r. powód wskazał, że był współpracownikiem organów bezpieczeństwa państwa wymienionych w art. 2 ustawy z dnia 18 października 2006 r. o ujawnianiu informacji o dokumentach organów bezpieczeństwa państwa z lat 1944-1990 oraz o treści tych dokumentów.

30 maja 2017 r. powód otrzymał informację, że nie zostanie mu przedłożona propozycja określająca nowe warunki zatrudnienia w Izbie Administracji Skarbowej w K., o której mowa w art. 165 ust. 7 ustawy z dnia 16 listopada 2016 r. przepisy wprowadzające ustawę o Krajowej Administracji Skarbowej. W związku z tym, jego stosunek pracy wygaśnie

z dniem 31 sierpnia 2017 r. Pismem z 20 czerwca 2017 r. powód zwrócił się z prośbą o ponowne rozpatrzenie kwestii jego zatrudnienia w Izbie Administracji Skarbowej w K. oraz złożenie mu propozycji określającej nowe warunki zatrudnienia. W odpowiedzi dyrektor Administracji Skarbowej powołał się na treść art. 144 ustawy z dnia 16 listopada 2016 r. o Krajowej Administracji Skarbowej i wskazał, że w związku ze złożonym przez powoda oświadczeniem lustracyjnym został poinformowany, że nie zostanie mu przedstawiona propozycja zatrudnienia w Izbie Administracji Skarbowej. Stosunek pracy powoda wygasł 31 sierpnia 2017 r.

Powód w części B oświadczenia lustracyjnego przedstawił opis całej sytuacji, w jaki sposób została nawiązana współpraca z kontrwywiadem i na czym polegała oraz kiedy się zakończyła.

W 1973 r. powód ukończył liceum i rozpoczął studia na (...), które przerwał ze względu na problemy z przedmiotami zawodowymi. W 1977 r. powód zdał egzamin na Akademię (...) i w październiku rozpoczął studia. Wtedy otrzymał powołanie do wojska. Powód starał się o odroczenie służby, ale nie otrzymał zgody. Zasugerowano mu urlop dziekański na czas służby wojskowej, który powód uzyskał. Powód został przydzielony do kompani łączności w Jednostce Wojskowej w P. w (...), gdzie 27 października 1977 r., w wieku (...), rozpoczął służbę. Podczas pobytu na izbie chorych, powód przynosił ze stołówki termosy z jedzeniem dla chorych. Oficer K. B., który miał biuro w tym samym bloku, w którym znajdowała się izba chorych, stanął w drzwiach swojego biura i polecił powodowi, żeby do niego przyszedł. Zaczął powoda wypytywać o stosunki między żołnierzami w kompani, w jaki sposób żołnierze ze starszych poborów odnoszą się do młodszych, czy są przypadki znęcania się, wykorzystywania. Wtedy powód opisał mu kilka zachowań starszych żołnierzy wobec młodszych, wskazując, w jaki sposób się do nich odnoszą, jakie urządzają zabawy i ćwiczenia. Powód jako „młody” żołnierz, narażony był na takie zachowania i doświadczał ich. Wtedy K. B. zaproponował powodowi, żeby podpisał oświadczenie, że od czasu do czasu, gdy da mu umówiony znak, powód spotka się z nim i poinformuje o sytuacji na kompani w zakresie stosunków międzyludzkich. Powód w dniu 24 czerwca 1978 r. podpisał deklarację o współpracy z organami kontrwywiadu Wojska Polskiego. Bał się, że jeśli tego nie zrobi, zostanie przeniesiony do jednostki na drugim końcu Polski, bądź poniesie jakieś negatywne konsekwencje, zwłaszcza że podlegał „fali”. Po tym spotkaniu powód odczuł poprawę, ponieważ na jakiś czas skończyło się „docieranie” pozaregulaminowe. K. B. założył powodowi kartę osobową tajnego współpracownika. Jako cel pozyskania powoda podano „inne zadania”.

W czasie całego okresu służby, powód spotkał się z porucznikiem K. B. ok. 4 - 5 razy. Spotkania te nie trwały długo. Porucznik pytał, co słyhać. Nie pytał o konkretne osoby, ani o to, co się dzieje poza jednostką. Powód powiedział mu o nadużywaniu alkoholu przez kadrę kierowniczą podczas budowy drogi w B. i o konsekwencjach, jakie wynikły stąd dla żołnierzy służby zasadniczej. Zgodnie z treścią deklaracji, powód miał podpisywać meldunki pseudonimem (...), jednak powód nigdy nie składał pisemnych meldunków. Jedynie kiedy w jednostce zginęła broń, porucznik „ostrzej” wypytywał, czy powód nie wie, kto to mógł zrobić i gdzie ta broń może być schowana, ale powód nic o tym nie wiedział. Powód nie był wynagradzany w związku z podpisaniem deklaracji o współpracy, ani nie otrzymywał z tego tytułu z żadnych innych gratyfikacji.

We wrześniu 1979 r. na tydzień przed rozpoczęciem roku akademickiego powód został zwolniony do rezerwy i od października podjął studia. Sprawę współpracy uznał za zamkniętą w związku z zakończeniem służby wojskowej. W maju 1980 r. powód otrzymał pocztą wezwanie do stawienia się do (...) na ul. (...). Czekał tam na niego K. B., który uświadomił powodowi, że współpraca nie została zakończona i zaczął wypytywać o nastroje wśród studentów. Powód zaobserwował, że coś się zaczęło dziać na uczelni, były jakieś spotkania, ulotki i czasopisma, ale powód nie był zaangażowany w żaden ruch. Przed oficerem bronił się tym, że nic nie wie, niczym się nie interesuje, skupia się na nauce, bo przez wojsko jest dwa lata opóźniony. K. B. powiedział, żeby powód jeszcze się zastanowił. Za miesiąc lub dwa, powód ponownie został wezwany na ul. (...), gdzie stanął się 13 maja 1980 r. Oficer znów go zaczął wypytywać, powód odpowiedział, że na tablicy ogłoszeń wisi jakieś ogłoszenie, jest ogólnodostępne. Wtedy oficer zapytał, czy powód podtrzymuje decyzję o rezygnacji ze współpracy. Powód powiedział, że tak i że uznał sprawę za zakończoną wraz z zakończeniem służby wojskowej. Wówczas kapitan K. B. przygotował dokumenty i powód podpisał oświadczenie o zwolnieniu ze współpracy z kontrwywiadem.

W karcie osobowej odnotowano, że rozwiązano współpracę dnia 13.05.1980 r., jako przyczynę wskazując zwolnienie do rezerwy. Kapitan K. B. uzupełnił kartę osobową także w rubryce III, gdzie należało wskazać charakterystykę tajnego współpracownika uwzględniającą osiągnięte wyniki we współpracy. 25 lipca 1984 r. materiały dotyczące powoda sfilmowano i złożono w archiwum.

W 1985 lub 1986 r. powód został wezwany do Wojewódzkiego Urzędu Spraw Wewnętrznych. Powód pracował wtedy w Zakładach (...), miał żonę i dziecko. Spotkał się z nim jakiś mężczyzna, który próbował go namówić do współpracy. Kiedy powód odmówił, mężczyzna ten wyjął teczkę z aktami z wojska i argumentował, że przecież powód już współpracował, że teraz będzie chodziło o konkretną osobę, o której powód od czasu do czasu coś napisze oraz że teraz będzie otrzymywał za to wynagrodzenie. Kiedy powód ponownie odmówił, mężczyzna zostawił mu dane kontaktowe, na wypadek, gdyby się zdecydował. Za dwa – trzy dni powód oddzwonił na wskazany numer telefonu i zdecydowanie odmówił propozycji współpracy. Od tego czasu powód już nie był wzywany w sprawie współpracy.

Powód nie udostępnił nigdy organom bezpieczeństwa żadnego lokalu konspiracyjnego.

W notatce informacyjnej z dnia 3 lipca 1986 r. wskazano, że TW ps. (...) w latach 1978-1980 był wykorzystywany operacyjnie przez Wydział (...) Oddziału WSW w K.. W 1980.05.13 materiały zakończono z powodu braku możliwości.

Po Zakładach (...) powód pracował w (...). Po zwolnieniu go w T., był bezrobotny, następnie od 1 czerwca 1990 r. podjął pracę w Urzędzie Skarbowym jako inspektor, następnie starszy inspektor, komisarz skarbowy i starszy komisarz skarbowy.

Powodowi w momencie wygaśnięcia stosunku zatrudnienia brakowało 2 lat do osiągnięcia wieku emerytalnego.

Sąd Rejonowy zwrócił się do Oddziałowego Archiwum Instytutu Pamięi Narodowej w K. o akta personalne powoda. W przesłanych przez IPN oryginałach dokumentów nie znajdowało się nic ponad to, co do akt sprawy przedłożył powód. Nie przesłano jedynie mikrofilmu, jednakże zawierał on jedynie kopie dokumentów, których kserokopie przedstawił powód, a których oryginały przesłał IPN. Jednocześnie IPN poinformował, że trwa osobna kwerenda z zasobie ewidencyjnym Oddziałowego Archiwum IPN w K. oraz Archiwum IPN w W. oraz że o jej wyniku Sąd zostanie poinformowany niezwłocznie po jej zakończeniu, Po zakończeniu niniejszego postępowania pismem z 20 listopada 2018 r. IPN nadesłał kserokopie kilku dokumentów odnalezionych w zasobie ewidencyjnym Archiwum IPN w W. informując jednocześnie, że nie odnaleziono żadnych informacji dotyczących powoda. Nadesłane dokumenty stanowią kopie dokumentów, które Sąd miał już w materiale dowodowym sprawy.

W takim stanie faktycznym, w zasadzie niespornym między stronami, Sąd Rejonowy uznał, że powództwo zasługiwało na uwzględnienie.

Powołując przepisy ustawy z dnia 16 listopada 2016 r. Przepisy wprowadzające ustawę o Krajowej Administracji Skarbowej (Dz.U.2016.1948), Sąd Rejonowy stwierdził, że pracodawca nie miał obowiązku przedstawić propozycji zatrudnienia wszystkim pracownikom, a nieprzedstawienie do dnia 31 maja 2017 r. pisemnej propozycji określającej nowe warunki zatrudnienia albo pełnienia służby było zdarzeniem powodującym wygaśnięcie umowy o pracę z mocy prawa (art. 63 k.p. w zw. z art. 170 ust. 1 pkt 7 powołanej ustawy).

Jednak stosunek zatrudnienia powoda podlega zasadom prawa pracy, a przedstawienie, bądź nie przedstawienie propozycji zatrudnienia jest decyzją pracodawcy. Pracownik zaś ma prawo zweryfikowania decyzji pracodawcy przed sądem. Decyzja pracodawcy podlega kontroli sądu nie tylko pod względem zgodności z przepisami prawa, zasadami prawa pracy, ale również pod względem zgodności ze społeczno - gospodarczym przeznaczeniem prawa oraz zasadami współżycia społecznego (art. 8 k.p.).

W sprawie niespornym było, że powód nie otrzymał propozycji zatrudnienia z powodu określonego w art. 144 pkt 1 ustawy z dnia 16 listopada 2016 r. o Krajowej Administracji Skarbowej (Dz.U.2016.1947 z późn. zm.). Przepis ten stanowi, że w jednostkach organizacyjnych KAS może być zatrudniona albo pełnić służbę osoba, która nie pełniła

służby zawodowej ani nie pracowała w organach bezpieczeństwa państwa wymienionych w art. 2 ustawy z dnia 18 października 2006 r. o ujawnianiu informacji o dokumentach organów bezpieczeństwa państwa z lat 1944-1990 oraz treści tych dokumentów (Dz. U. z 2016 r. poz. 1721), ani nie była ich współpracownikiem.

W korespondencji z powodem (k. 26-27), ani przed sądem pozwany nie wskazał na żadne inne przyczyny nieprzedstawienia powodowi propozycji zatrudnienia.

Analiza całego materiału dowodowego prowadzi, zdaniem Sądu Rejonowego do wniosku, że jedynie formalne podpisanie deklaracji kwalifikuje powoda jako współpracownika WSW. W rzeczywistości jednak przebieg tej „współpracy”, nie spełnia przesłanek określonych w ustawie z dnia 18 października 2006 r. o ujawnianiu informacji o dokumentach organów bezpieczeństwa państwa z lat 1944-1990 oraz treści tych dokumentów (Dz.U.2017.2186 z późn. zm.) oraz nie pozwala uznać powoda za współpracownika organów bezpieczeństwa w rozumieniu tej ustawy. Jak wynika z preambuły w/w ustawy, dotyczy ona takich osób, które pracowały, pełniły służbę lub udzielały pomocy organom bezpieczeństwa państwa komunistycznego (w tym Wojskowej Służbie Wewnętrznej) przez osobowe źródło informacji w zwalczaniu opozycji demokratycznej, związków zawodowych, stowarzyszeń, kościołów i związków wyznaniowych, łamaniu prawa do wolności słowa i zgromadzeń, gwałceniu prawa do życia, wolności, własności i bezpieczeństwa obywateli oraz takich, których praca/służba/pomoc była trwale związana z łamaniem praw człowieka i obywatela na rzecz komunistycznego ustroju totalitarnego.

Żadne z przekazanych przez powoda informacji nie były skierowane przeciwko wartościom wymienionym w preambule do w/w ustawy. Informacje te dotyczyły zachowań bezprawnych, polegających na znęcaniu się nad młodszymi żołnierzami. Cała „działalność” powoda zamknęła się w granicach służby wojskowej, co potwierdzają dokumenty z IPN. Oficer prowadzący K. B. uzupełniając w karcie osobowej charakterystykę tajnego współpracownika, która miała uwzględniać osiągnięte wyniki we współpracy, nie wpisał żadnych osiągnięć powoda. Rubryka ta zawiera opis, który można określić jako sztapowowy. Powód nie czerpał żadnych korzyści w okresie, którego dotyczyła współpraca, ani po jej formalnym zakończeniu. Powód pracował w różnych przedsiębiorstwach, został zwolniony, był bezrobotny. Pracę w Urzędzie Skarbowym powód zaczynał od stanowiska starszego inspektora i w kolejnych latach przechodził ścieżkę kariery, aż do starszego komisarza skarbowego. Treść notatki informacyjnej z dnia 3 lipca 1986 r., jak również zawartość akt dotyczących TW (...) wskazuje, że poza służbą wojskową powód nie „działał” jako tajny współpracownik służb bezpieczeństwa. Z materiałów dostarczonych przez IPN wynika jednoznacznie, kiedy zakończono współpracę – 13 maja 1980 r. Dokumentacja zgromadzona przez IPN, a właściwie jej brak za okres po 1980 r. wskazuje, że powód nie prowadził działalności przeciwko opozycji demokratycznej, związkom zawodowym, stowarzyszeniom, kościołom i związkom wyznaniowym, wolności słowa i zgromadzeń, prawu do życia, wolności, własności i bezpieczeństwa obywateli oraz przeciwko prawom człowieka i obywatela.

Przebieg współpracy powoda w okresie 1978-1980, okoliczności i przyczyny jej zakończenia wynikają z dokumentów złożonych do akt sprawy i korelujących z nimi zeznań powoda. Powód odmówił współpracy, a jego działania ograniczały się wyłącznie do informowania oficera o zachowaniach niedozwolonych, mających na celu poniżenie i ośmieszenie żołnierzy rozpoczynających służbę zasadniczą.

W ocenie Sadu Rejonowego sam fakt formalnego podpisania deklaracji współpracy, nie wyczerpuje przesłanek współpracy w rozumieniu ustawy z dnia 18 października 2006 r. o ujawnianiu informacji o dokumentach organów bezpieczeństwa państwa (...), ponieważ w przebiegu tej „współpracy” nie ujawniono żadnych zachowań powoda przeciwko wartościom określonym w preambule do powołanej wyżej ustawy z dnia 18 października 2006 r. Okoliczność tę Sąd stwierdził jedynie przesłankowo. Stąd też niezasadny jest zarzut, że Sąd sięgnął po uprawnienia zastrzeżone przez w/w ustawę dla sądów lustracyjnych. Treścią żądania pozwu i wydanego w sprawie orzeczenia nie było rozstrzygnięcie, czy powód złożył prawdziwe oświadczenie lustracyjne (art. 21a ustawy), lecz ocena zasadności niezłożenia powodowi nowych warunków zatrudnienia. Zdaniem Sądu Rejonowego pracodawca zobowiązany był stosować obowiązujące go przepisy. Sąd natomiast zobowiązany jest zbadać wszystkie aspekty sprawy i wydać orzeczenie adekwatne do wyniku postępowania.

W ocenie Sądu Rejonowego zasady współzycia społecznego nie pozwalają nie udzielić powodowi ochrony i nie uwzględnić powództwa na podstawie art. 8 k.p. w zw. z art. 67 k.p. i art. 56 k.p. Społecznym przeznaczeniem ustawy z dnia 16 listopada 2016 r. o Krajowej Administracji Skarbowej, która odwołuje się do ustawy z dnia 18 października 2006 r. o ujawnianiu informacji o dokumentach organów bezpieczeństwa państwa z lat 1944 – 1990 oraz treści tych dokumentów było nieprzedstawienie propozycji zatrudnienia osobom, które udzielały pomocy organom bezpieczeństwa przez osobowe źródło informacji do działań polegających na zwalczaniu opozycji demokratycznej, związków zawodowych, stowarzyszeń, kościołów i związków wyznaniowych, łamaniu prawa do wolności słowa i zgromadzeń, gwałceniu prawa do życia, wolności, własności i bezpieczeństwa obywateli oraz których praca/służba/pomoc była trwale związana z łamaniem praw człowieka i obywatela na rzecz komunistycznego ustroju totalitarnego. Postępowanie dowodowe nie wykazało, by powód był taką osobą. Nie zachodzi zatem przesłanka, ze względu na którą powód nie otrzymał propozycji określającej nowe warunki zatrudnienia w Izbie Administracji Skarbowej w K..

Apelację od powyższego wyroku wniosła strona pozwana, zarzucając:

I. Naruszenie przepisów postępowania, które miało istotny wpływ na wynik sprawy, tj.:

1. naruszenie art. 233 § 1 k.p.c. poprzez naruszenie przez Sąd I instancji zasady swobodnej oceny dowodów w wyniku dokonania oceny zgromadzonych dowodów w sprawie w sposób dowolny, a to z uwagi na:

a) nieuprawnione przyjęcie, że w okolicznościach sprawy działania pozwanej były dokonane z naruszeniem zasad współzycia społecznego;

b) przeprowadzenie oceny zebranego materiału dowodowego w sposób wybiórczy, wbrew zasadom logiki i doświadczenia życiowego, co skutkowało błędnym ustaleniem stanu faktycznego i w efekcie uznaniem powództwa za uzasadnione, w szczególności ta dowolność oceny dokonanej przez Sąd uwidacznia się:

- w przyznaniu prymatu zeznaniom powoda, będącego zainteresowanym wynikiem procesu, wskazującym, że przekazywane przez powoda informacje dotyczyły tylko i wyłącznie bezprawnych zachowań w jednostce wojskowej polegających na znęcaniu się nad młodszymi żołnierzami, spożywania alkoholu przez kadre kierowniczą, braku wiedzy powoda o okolicznościach zaginięcia broni w jednostce wojskowej, braku wiedzy (braku zainteresowań) powoda o nastrojach wśród studentów na uczelni, odmowy dalszej współpracy w roku 1985 lub 1986, braku udostępniania lokalu konspiracyjnego,

- nie wzięciu pod uwagę, że powód, we współpracy z organami KW. oceniany był jako pracownik sumienny, wnikliwie wykonującym otrzymanywane zadania, przejawiającym dużo własnej inicjatywy;

- nie wzięciu pod uwagę, że lokal należący do powoda został wpisany do Centralnego Rejestru agentury i właścicieli lokali konspiracyjnych;

2. naruszenie art. 328 § 2 k.p.c. poprzez nierozważenie całości materiału dowodowego, niepełne wyjaśnienie przyczyn, dla których Sąd I instancji pewne okoliczności uznał za udowodnione, a innym nie dał wiary,

3. naruszenie art. 199 § 1 pkt. 1 k.p.c. w zw. z art. 17 oraz art. 21a ust. 2 ustawy z dnia 18 października 2006 r. o ujawnianiu informacji o dokumentach organów bezpieczeństwa państwa z lat 1944-1990 oraz treści tych dokumentów (t.j. Dz. U. z 2017 r. poz. 2186 z późn. zm.) — dalej: ustawy o ujawnianiu informacji o dokumentach organów bezpieczeństwa państwa" poprzez nieważność postępowania polegającą na czynieniu ustaleń i formułowaniu ocen. co do okoliczności podlegających stwierdzeniu wyłącznie w trybie postępowania lustracyjnego.

II. Naruszenie przepisów prawa materialnego, tj.:

-art. 8 k.p. w zw. z art. 56 k.p. przez ich błędną wykładnię i w efekcie niewłaściwe zastosowanie, skutkujące ustaleniem, że pozwana nie przedstawiając powodowi propozycji zatrudnienia uczyniła to z naruszeniem zasad współzycia społecznego i społeczno- gospodarczym przeznaczeniem prawa, w sytuacji, gdy w istocie nie doszło do naruszenia

zasad współżycia społecznego i społeczno-gospodarczego przeznaczeniem prawa i tym samym powód nie zasługuje na ochronę poprzez ich zastosowanie;

- art. 8 k.p. w zw. z art. 56 k.p. w zw. z art. 144 ust. 1 ustawy z dnia 16 listopada 2016 r. o Krajowej Administracji Skarbowej (t.j. Dz. U. z 2018 r. poz. 508 z późn. zm.) - dalej „ustawa o KAS” w zw. z art. 3a ust. 1 ustawy z dnia 18 października 2006 r. o ujawnianiu informacji o dokumentach organów bezpieczeństwa państwa (...), poprzez błędną wykładnię polegającą na przyjęciu, że współpraca powoda z organami bezpieczeństwa państwa nie spełniała przesłanek, o których mowa w ustawie o ujawnianiu informacji o dokumentach organów bezpieczeństwa państwa, w sytuacji gdy współpraca powoda wyczerpywała przesłanki określone w art. 3a ust. 1 ustawy o ujawnianiu informacji o dokumentach organów bezpieczeństwa państwa (...), w konsekwencji skutkującą uznaniem, że nieprzedstawienie powodowi propozycji nowych warunków zatrudnienia naruszało zasady współżycia społecznego i społeczno-gospodarcze przeznaczenie prawa;

- art. 8 k.p. w zw. z art. 56 k.p. w zw. z art. 144 ust. 1 ustawy o KAS w zw. z art. 3a ust. 1 ustawy o ujawnianiu informacji o dokumentach organów bezpieczeństwa państwa (...) poprzez błędną wykładnię polegającą na przyjęciu, że tylko zachowania skierowane przeciwko wartościom określonym w preambule do ustawy o ujawnianiu informacji o dokumentach organów bezpieczeństwa państwa (...) mogą być uznane za współpracę w rozumieniu ustawy o ujawnianiu informacji o dokumentach organów bezpieczeństwa państwa (...) podczas gdy preambuła do ustawy o ujawnianiu informacji o dokumentach organów bezpieczeństwa państwa (...) nie zawiera norm prawnych, które mogłyby być odczytywane jako uzupełnienie, a zwłaszcza zawężenie definicji współpracy zawartej w art. 3 a ust. 1 tej ustawy;

- art. 8 k.p. w zw. z art. 56 k.p. w zw. z art. 144 ust. 1 ustawy o KAS poprzez błędną wykładnię polegającą na uznaniu, że tylko osoby, które udzielały pomocy organom bezpieczeństwa przez osobowe źródło informacji do działań polegających na zwalczaniu opozycji demokratycznej, związków zawodowych, stowarzyszeń, kościołów i związków wyznaniowych, łamaniu prawa do wolności słowa i zgromadzeń, gwałceniu prawa do życia, wolności własności i bezpieczeństwa obywateli oraz których praca/służba/pomoc była trwale związana z łamaniem praw człowieka i obywatela na rzecz komunistycznego ustroju totalitarnego, objęte są dyspozycją art. 144 ust. 1 ustawy o KAS. podczas gdy przepis art. 144 ust. 1 ustawy o KAS należy interpretować w ten sposób, że wszystkie osoby, które pełniły służbę/pracowały w organach bezpieczeństwa państwa albo, które były ich współpracownikami, niezależnie od przebiegu tej współpracy, objęte są zakazem zatrudnienia w jednostkach organizacyjnych KAS;

- art. 8 k.p. w zw. z art. 56 k.p. w zw. z art. 144 ust. 1 ustawy o KAS poprzez błędną wykładnię polegającą na uznaniu, że społecznym przeznaczeniem ustawy o KAS było nieprzedstawienie propozycji zatrudnienia osobom, które udzielały pomocy organom bezpieczeństwa przez osobowe źródło informacji do działań polegających na zwalczaniu opozycji demokratycznej, związków zawodowych, stowarzyszeń, kościołów i związków wyznaniowych, łamaniu prawa do wolności słowa i zgromadzeń, gwałceniu prawa do życia, wolności własności i bezpieczeństwa obywateli oraz których praca/służba/pomoc była trwale związana z łamaniem praw człowieka i obywatela na rzecz komunistycznego ustroju totalitarnego, podczas gdy społecznym przeznaczeniem ustawy o KAS, a w szczególności jej art. 144 ust. 1, był zakaz zatrudniania wszelkich osób, które pełniły służbę/pracowały w organach bezpieczeństwa państwa albo, które były ich współpracownikami, niezależnie od przebiegu tej współpracy;

- art. 144 ust. 1 ustawy o KAS poprzez błędną wykładnię polegającą na sformułowaniu dodatkowych przesłanek zakazu zatrudniania w jednostkach organizacyjnych KAS. tj. społecznego przeznaczenia tej ustawy i postawę współpracownika, podczas gdy treść przepisu jest jednoznaczna;

- art. 170 ust. 1 pkt 1 ustawy z dnia 16 listopada 2016 r. Przepisy wprowadzające ustawę

o Krajowej Administracji Skarbowej (Dz. U. poz. 1948 z późn. zm.) - dalej: p.w.ka.s.; w zw. z art. 67 k.p. poprzez błędną wykładnię i w efekcie niewłaściwe zastosowanie polegające na przyjęciu, iż na pozwanej ciążył obowiązek przedłożenia powodowi propozycji pracy w sytuacji, gdy na pozwanej nie musiała przedkładać powodowi propozycji pracy w ogóle;

- art. 56 § 1 k.p. w związku z art. 63 k.p. i art. 170 ust. 1 pkt 1 p.w.k.a.s poprzez błędną wykładnię i niewłaściwe zastosowanie z uwagi na niemożność prawidłowego wykonania wyroku.

W oparciu o powyższe zarzuty strona pozwana wniosła o zmianę zaskarżonego wyroku w całości poprzez oddalenie powództwa w całości oraz zasądzenie kosztów postępowania za I instancję na rzecz pozwanej od powoda, w tym kosztów zastępstwa procesowego; ewentualnie o uchylenie zaskarżonego wyroku i przekazanie sprawy Sądowi I instancji do ponownego rozpoznania, w każdym o zasądzenie kosztów postępowania za II instancję na rzecz pozwanej od powoda w tym kosztów zastępstwa procesowego.

Sąd Okręgowy zważył:

Wbrew zarzutom apelacji wyrok sądu I instancji jest prawidłowy i odpowiada prawu. Podniesiony w apelacji zarzut naruszenia art. 233 k.p.c. jest bezzasadny. Stosownie do treści tego przepisu, sąd ocenia wiarygodność i moc dowodów według własnego przekonania, na podstawie wszechstronnego rozważenia zebranego materiału. Taka ocena dokonywana jest na podstawie przekonań sądu, jego wiedzy i posiadanego doświadczenia życiowego, a ponadto powinna uwzględniać wymagania prawa procesowego oraz reguły logicznego myślenia, według których sąd w sposób bezstronny, racjonalny i wszechstronny rozważa materiał dowodowy jako całość, dokonuje wyboru określonych środków dowodowych i - wając ich moc oraz wiarygodność - odnosi je do pozostałego materiału dowodowego (vide wyrok Sądu Najwyższego z dnia 10 czerwca 1999 r., II UKN 685/98). Jeżeli zaś z określonego materiału dowodowego sąd wyprowadza wnioski logicznie poprawne i zgodne z doświadczeniem życiowym, to ocena sądu nie narusza reguł swobodnej oceny dowodów i musi się ostać, choćby w równym stopniu, na podstawie tego materiału dowodowego, dawały się wysnuć wnioski odmienne. Sąd I instancji nie dopuścił się naruszenia art. 233 k.p.c. Dokonana przez Sąd Rejonowy ocena dowodów została przeprowadzona w sposób zgodny z zasadami wyrażonymi w powołanym przepisie, w tym z logicznym rozumowaniem i zasadami doświadczenia życiowego. Ocena ta jest swobodna, a nie dowolna. Sąd I instancji wnikliwie przeprowadził postępowanie dowodowe, ocenił całokształt materiału dowodowego, nie tylko zeznania samego powoda, ale też dokumenty dotyczące powoda, otrzymane od IPN. Z tej oceny Sąd wyciągnął wnioski logicznie poprawne, jak również zgodne z zasadami doświadczenia życiowego. Ocena stanu faktycznego dokonana przez stronę pozwaną w apelacji jest jej własną opinią, pozwana w istocie jedynie polemizuje z prawidłowymi ustaleniami faktycznymi poczynionymi przez Sąd Rejonowy. Nie jest też prawdziwe twierdzenie apelacji, że Sąd I instancji naruszył art. 328 § 2 k.p.c. Zgodnie z powszechnie przyjmowanym w orzecznictwie poglądem, uzasadnienie wyroku wyjaśnia przyczyny, dla jakich orzeczenie zostało wydane, jest sporządzane już po wydaniu wyroku, a zatem wynik sprawy z reguły nie zależy od tego, jak napisane zostało uzasadnienie i czy zawiera ono wszystkie wymagane elementy. Z tych przyczyn zarzut naruszenia przepisu art. 328 § 2 k.p.c. może być usprawiedliwiony tylko w tych wyjątkowych okolicznościach, w których treść uzasadnienia orzeczenia sądu całkowicie uniemożliwia dokonanie oceny toku wyводу, który doprowadził do wydania orzeczenia lub w przypadku zastosowania prawa materialnego do niedostatecznie jasno ustalonego stanu faktycznego (por. wyroki Sądu Najwyższego z dnia 2 marca 2011 r., II PK 202/10 i z dnia 7 stycznia 2010 r., II UK 148/09). W rozpatrywanej sprawie z uzasadnienia Sądu I instancji jasno wynika tok rozumowania, który doprowadził do wydania zaskarżonego wyroku.

Zupełnie chybiony jest zarzut niedopuszczalności drogi sądowej, a zatem naruszenia art. 199 § 1 pkt. 1 k.p.c. w zw. z art. 17 oraz art. 21a ust. 2 ustawy z dnia 18 października 2006 r. o ujawnianiu informacji o dokumentach organów bezpieczeństwa państwa z lat 1944-1990 oraz treści tych dokumentów. (t.j. Dz. U. z 2017 r. poz. 2186 z późn. zm.) – dalej ustawa lustracyjna. Zgodnie z art. 17 tej ustawy w sprawach zgodności z prawdą oświadczeń lustracyjnych orzeka, w składzie 3 sędziów, sąd okręgowy właściwy ze względu na miejsce zamieszkania osoby składającej oświadczenie lustracyjne. Natomiast zgodnie z art. 21 a postępowanie lustracyjne w pierwszej instancji kończy się wydaniem orzeczenia na piśmie. Do orzeczenia stosuje się odpowiednio przepisy dotyczące wyroku. Sąd wydaje orzeczenie stwierdzające fakt złożenia przez osobę lustrowaną niezgodnego z prawdą oświadczenia lustracyjnego albo stwierdzające, że oświadczenie było prawdziwe.

W niniejszej sprawie sąd I instancji nie wydawał rozstrzygnięcia w trybie przewidzianym w przepisach tej ustawy. Nie dokonywał oceny oświadczenia lustracyjnego powoda, ale charakteru współpracy powoda z organami bezpieczeństwa państwa, co było istotne dla oceny rozwiązania stosunku pracy powoda w świetle art. 8 k.p.

Sąd Okręgowy za bezzasadne uznał także podniesione w apelacji zarzuty naruszenia prawa materialnego.

Stosunek zatrudnienia powoda regulują pragmatyki pracownicze, tj. ustawa o Krajowej Administracji Skarbowej, ustawa o pracownikach służby cywilnej (art. 2 ust. 1 pkt 3 a – korpus służby cywilnej tworzą pracownicy zatrudnieni na stanowiskach urzędniczych w Krajowej Informacji Skarbowej i izbach administracji skarbowej) i w tym zakresie jest to stosunek cywilno – pracowniczy, do którego mają zastosowanie przepisy kodeksu pracy poprzez treść art. 5 k.p., poprzez treść art. 9 ust. 1 ustawy o pracownikach służby cywilnej a nie jest to stosunek administracyjny charakterystyczny dla pragmatyk służbowych (np. policjant, strażnik służby więziennictwa).

Zgodnie z art. 277 ustawy z 16 listopada 2016 r. o Krajowej Administracji Skarbowej spory o roszczenia ze stosunku służbowego funkcjonariuszy w sprawach niewymienionych w art. 276 ust. 1 rozpatruje sąd właściwy w sprawach z zakresu prawa pracy

Mimo, że zgodnie z art. 170 ust.1 ustawy z dnia 16.11.2016r. przepisy wprowadzające ustawę o Krajowej Administracji Skarbowej w związku z art. 63 k.p. i art. 67 k.p. do wygaśnięcia stosunku pracy pracownika dochodzi z mocy prawa, to jednak sąd pracy może badać nie tylko, czy stwierdzenie wygaśnięcia umowy o pracę przez pracodawcę nie narusza przepisów prawa, ale także, w ramach kontroli wygaśnięcia umowy o pracę, może badać okoliczności niezaproponowania pracownikowi warunków pracy i płacy na dalszy okres. Rozpoznając sprawę z powództwa pracownika o odszkodowanie z tytułu niezgodnego z prawem wygaśnięcia stosunku pracy, na podstawie art. 67 k.p. w związku z art. 56 k.p., w związku z art. 170 ustawy o przepisy wprowadzające ustawę o KAS i art. 63 k.p., sąd pracy może dokonać oceny czynności pracodawcy dotyczących niezaproponowania pracownikowi warunków pracy i płacy na dalszy okres w kontekście zasad współżycia społecznego. Takie stanowisko zajął Sąd Najwyższy w wyroku 24 września 2009 r. II PK 58/09 na kanwie przepisów ustawy o przekształceniach i zmianach w podziale zadań i kompetencji organów państwowych właściwych w sprawach łączności, radiofonii i telewizji, która w art. 20 ust. 3 przewidywała analogiczne rozwiązanie jak w art. 170 ustawy przepisy wprowadzające ustawę o Krajowej Administracji Skarbowej.

Jako jedyną przyczynę nieprzedstawienia powodowi warunków zatrudnienia strona pozwana wskazała, powołując się na art. 144 pkt 1 ustawy z dnia 16 listopada 2016 r. o Krajowej Administracji Skarbowej (Dz.U.2016.1947 z późn. zm.) fakt, że powód był współpracownikiem organów bezpieczeństwa państwa wymienionych w art. 2 ustawy lustracyjnej. Oznacza to, że pracodawca nie dokonał analizy zatrudnienia powoda pod kątem przesłanek określonych w art. 165 ust. 7 ustawy wprowadzającej ustawę o KAS, gdzie wskazano dodatkowe oprócz reorganizacji urzędu przesłanki – przyczyny kontynuacji albo braku kontynuacji zatrudnienia – posiadane kwalifikacje, dotychczasowy przebieg służby, a także dotychczasowe miejsce zamieszkania. Pracodawca odmówił powodowi zatrudnienia niezależnie od oceny jego kwalifikacji, dotychczasowej niemal trzydziestoletniej pracy w urzędzie, opierając się na przesłance, która nie miała żadnego znaczenia w dotychczasowej pracy powoda i dla oceny jego przydatności do pracy była z punktu widzenia pracodawcy irrelevantna.

W niniejszej sprawie doszło zatem do konfliktu dóbr chronionych prawnie. Z jednej strony chodzi o urzeczywistnianą w art. 144 pkt 1 ustawy o KAS gwarancję obywateli, że funkcje i stanowiska publiczne oraz zawody zaufania publicznego wykonywać będą osoby, które swoim dotychczasowym postępowaniem dają gwarancje uczciwości i szlachetności, odpowiedzialności za słowa i czyny, odwagi cywilnej, prawości. Takie ratio legis legło u podstaw uchwalenia ustawy lustracyjnej i zostało wyrażone w jej preambule. Z drugiej strony dobrami chronionymi na poziomie konstytucyjnym są: prawo do równego traktowania przez władze publiczne i niedyskryminowania w życiu politycznym, społecznym lub gospodarczym z jakiegokolwiek przyczyny (art. 32 Konstytucji RP), prawo do równego dostępu do służby publicznej (art. 60 Konstytucji RP), swoboda wykonywania pracy (art. 65 Konstytucji RP) i wynikające z niej, a skonkretyzowane w przepisach Kodeksu pracy prawo do sprawiedliwej i racjonalnej oceny pracownika w kontekście zasad rozwiązywania

stosunków pracy. Konflikt tych dóbr powoduje konieczność rozstrzygnięcia w każdej indywidualnej sprawie kwestii, któremu z tych dóbr należy się pierwszeństwo, któremu udzielić ochrony.

W ocenie Sądu Okręgowego w pierwszej kolejności stwierdzić należy, że art. 144 ustawy o KAS powinien znaleźć zastosowanie do osób starających się o zatrudnienie w nowo powstałych jednostkach Krajowej Administracji Skarbowej. Nie może zaś być samodzielną, jedyną przesłanką wygaszania stosunków pracy dotychczasowych pracowników organów skarbowych, którzy dotychczas wykonywali w nich pracę, często wiele lat. Odmienna interpretacja prowadziłaby bowiem do naruszenia zasady *lex retro non agit*. Przesłanka, dotychczas całkowicie irrelevantna dla zatrudnienia pracownika, stałaby się warunkiem negatywnym zatrudnienia i przyczyną rozwiązania stosunku pracy. Taka interpretacja byłaby niezgodna z konstytucyjną zasadą niedyskryminacji oraz wyrażoną w art. 11³ k.p. zasadą niedyskryminacji w zatrudnieniu. Należy pamiętać, że warunek powyższy został zastrzeżony w stosunku do osób, które w dotychczasowej pracy nie były zobowiązane do składania oświadczeń lustracyjnych. Pkt 58 do art. 4 ustawy lustracyjnej zobowiązujący pracowników Krajowej Administracji Skarbowej do składania takich oświadczeń został bowiem dodany ustawą z dnia 16 listopada 2016 r. – przepisy wprowadzające ustawę o KAS i zmiana ta weszła w życie 1 marca 2017 r. Oświadczenie lustracyjne dotychczasowi pracownicy administracji skarbowej zobowiązani byli złożyć do 31 marca 2017 r. zgodnie z art. 177 pkt 1 ustawy przepisami wprowadzającymi ustawę o KAS. Powód nie miał nawet czasu na złożenie wniosku o autolustrację na podstawie art. 20 ust. 2 ustawy lustracyjnej, ponieważ do 31 maja 2017 uzyskać miał propozycję zatrudnienia, a 30 maja 2017 r. został poinformowany, że taka propozycja nie zostanie mu przedstawiona. Ponadto nawet ustawa lustracyjna nie wiąże utraty pracy, stanowiska, prawa do wykonywania zawodu z samym faktem współpracy z organami bezpieczeństwa, ale z faktem złożenia oświadczenia lustracyjnego niezgodnego z prawdą, co musi zostać stwierdzone prawomocnym wyrokiem. W przestrzeni publicznej funkcjonują osoby, które złożyły prawdziwe oświadczenie lustracyjne, w którym przyznały się do współpracy z organami bezpieczeństwa państwa PRL, a mimo to nie utraciły pracy, zajmowanych stanowisk, czy prawa wykonywania zawodu. Oznacza to, że sam fakt współpracy nie eliminuje takich osób od wykonywania zawodów i pełnienia funkcji wymienionych w art. 4 ustawy lustracyjnej, nie powinien być zatem jedyną przyczyną wygaśnięcia stosunku pracy pracownika administracji skarbowej.

Niezależnie jednak od powyższego stanowiska stwierdzić należy, że w niniejszej sprawie porównanie dóbr chronionych prawnie sprawia, że prymat należy przyznać prawu powoda do wykonywania dotychczasowej pracy. Powód wprawdzie był współpracownikiem w rozumieniu art. 144 ustawy o KAS, jednak współpraca ta była krótkotrwała i jak prawidłowo ocenił Sąd Rejonowy, nie miała ona charakteru pomocy w zwalczaniu opozycji demokratycznej, związków zawodowych, stowarzyszeń, kościołów i związków wyznaniowych, łamaniu prawa do wolności słowa i zgromadzeń, gwałceniu prawa do życia, wolności, własności i bezpieczeństwa obywateli oraz takich, których praca/służba/pomoc była trwale związana z łamaniem praw człowieka i obywatela na rzecz komunistycznego ustroju totalitarnego. Informacje, które powód przekazywał dotyczyły zachowań bezprawnych, polegających na znęcaniu się nad młodszymi żołnierzami, a współpraca powoda ograniczała się do okresu służby wojskowej.

Taka współpraca nie mogła mieć i w rzeczywistości nie miała żadnego wpływu na ocenę przydatności powoda do pracy w nowych strukturach administracji skarbowej. Pracodawca powoda skorzystał z ustawowego prawa nieprzedstawienia mu dalszych warunków zatrudnienia li tylko z uwagi na treść art. 144 pkt 1 ustawy o KAS. Stało się to w sytuacji, gdy powodowi brakowało dwa lata do osiągnięcia wieku emerytalnego, zatem podlegał on z mocy art. 39 k.p. szczególnej ochronie przed rozwiązaniem stosunku pracy. Takie działanie pracodawcy należy ocenić jako nadużycie prawa podmiotowego w rozumieniu art. 8 k.p. Klauzule generalne zasad współżycia społecznego i społeczno-gospodarczego przeznaczenia prawa stosuje się w sytuacji, gdy podmiot uprawniony korzysta z przysługującego mu prawa podmiotowego w sposób niemożliwy do zaakceptowania, naruszający powszechnie podzielane poczucie sprawiedliwości i przyzwoitości.

Oceniając zachowanie pracodawcy z punktu widzenia zasad współżycia społecznego (art. 8 k.p.), wobec braku wykazania przez stronę pozwaną związku przyczynowego pomiędzy potrzebami reorganizowanej administracji skarbowej a zwolnieniem powoda, Sąd Rejonowy trafnie uznał za zasadne żądanie powoda i na podstawie art. 56 k.p.

(stosowanego w przypadku wygaśnięcia stosunku pracy odpowiednio, zgodnie z wyraźnym brzmieniem art. 67 k.p.) przywrócił powoda do pracy.

Mając powyższe na uwadze Sąd Okręgowy oddalił apelację strony pozwanej jako bezzasadną na zasadzie art. 385 k.p.c.